

Na osnovu ovlašćenja iz Odluke Savezne narodne skupštine od 12 juna 1954. godine, Savezna izvršna veća izdaje

D E K L A R A C I J A
O ZAŠTITI KULTURNIH DOBARA U SLOČAJU
OSUĐENOG SUKOBÁ

Savezna izvršna veća Narodne skupštine Federativne Narodne Republike Jugoslavije.

Ovreno da je sažitek jednog kulturnog dobra duhovno osiromašenje ne samo za narod koji ga poseduje, već i za čitava čovečanstvo.

Priznajući da kulturnim dobrima, usled razvoja ratne tehnike, sve više prati uništavanje, i da je dužnost svih država da usvoje zaštitne mere od opasnosti uništavanja u slučaju eventualnih oružanih sukoba.

Bukovodeno principima utvrđenima Haškim konvencijama od 1907. i Vašingtonskom konvencijom od 15. aprila 1955. o zaštiti kulturnih dobara za vreme oružanih sukoba.

Priznajući važnost akcije, koju je preuzeo UHKSAD, da se o tom pitanju donese jedna međunarodna konvencija.

Potvrđuje, počev od sada, u očekivanju da stupi na snagu jedna takva konvencija, svoju volju da postupa po sledećim načelima:

Član 1

Vlada potpisnica ove deklaracije smatra da je dužnost svake države da organizuje zaštitu kulturnih dobara, koja se nalaze na njenoj teritoriji, od razornog dejstva eventualnog oružanog sukoba.

Kao kulturna dobra smatraju se na prvom mestu:

a) pokretna ili nepokretna dobra, javna ili privatna, koja se po svojoj prirodi od kulturne vrednosti, kao nepokretni umetnički i istorijski spomenici, umetnička dela, dokumenti i drugi predmeti istorijske ili arheološke vrednosti, dragocena knjige, kolekcije - dokumenata ili predmeta - od nacionalnog interesa, kao i značajne kolekcije reprodukcija takvih dobara;

- b) građevine čija je glavna i stvarna namena zaštita pokretnih dobara pomenutih pod a);
- c) urbanističke celine spomenišskog značaja i spomenički centri, kao i spomenički kompleksi izvan grada, koji su od značaja bilo za opštu, bilo za nacionalna istoriju i kulturu;
- d) prirodne znamenitosti od posebne vrednosti.

Član 2

Vlada potpisnica ove deklaracije preduzeće, u granicama mogućnosti, sve potrebne mere predostrobnosti da bi se kulturna dobra poštivala u toku svake ratne operacije. Što se tiče nepokretnih kulturnih dobara, ona će se uzdržati, u svim granicama mogućnosti, da njih kao i njihove prilase koristi u ciljeve koji bi ih mogli izložiti napadu.

Član 3

Vlada potpisnica ove deklaracije izdaje svojim trupama naređenja i odgovarajuća uputstva da bi osigurala poštovanje kulturnih dobara bez ikakve razlike u pogledu nacionalne pripadnosti pomenutih dobara i pored već postojećih jugoslovenskih propisa donoseći potrebna odredbe da bi sprečile svaki akt oštećivanja, pljačke i neovlasnog studivanja tih dobara.

Član 4

Vlada potpisnica ove deklaracije uzdržaće se od svakog neprijateljskog akta protiv skloništa koja bude podigla jedne vlade radi zaštite pokretnih kulturnih dobara koja su ugrožena ratnim operacijama, pod rezervom da će ova skloništa ispunjavati sledeće uslove:

- a) da budu postavljena daleko od najverovatnijeg bojišta; daleko od svakog verovatnog vojnog cilja; po strani od velikih komunikativnih puteva i velikih industrijskih centara;
- b) da ne budu korišćena, direktno ili indirektno, u vojne ciljeve;
- c) da budu prijavljena centralnom direktoru UNESKO-a.

Član 5

Vlada potpisnica ove deklaracije spremna je da razmotri sa svakom drugom vladom specijalne sporazume u pogledu posebnih mera za zaštitu izvanrednih kulturnih dobara čija je očuvanje od izvanredne važnosti za međunarodna zajednica.

Član 6

1) Vlada potpisnica ove deklaracije smatra poželjnim da se stavi zaštitni znak na skloništa pomenuta u članu 4, na transporte kojima će se u vreme rata evakuisati pokretna kulturna dobra, kao i na urbanističke celine, spomeničke centre i spomeničke komplekse izvan grada, pomenute u članu 1 tač. c), koji su pod kakvim okolnostima neće slušiti direktno ili indirektno u vojne svrhe i na čijim prilikama neće biti nijedne postrojenja, koje bi pretstavljale vojni cilj.

2) Gore pomenuti znak sastojao se iz jednog belog punog kruga na kojem je crtan svetloplavi trougao. Smisla i stepen vidljivosti zaštitnih znakova prepaštaju se osobi vojnih vlasti.

Član 7

Vlada potpisnica ove deklaracije narediće da se zaštitni znak stavlja saglasno članu 6 i preduzme potrebne mere da bi se sprečila svaka zloupotreba znakna na teritorijama pod njenom vlašću.

Član 8

1) U slučaju okupacije od strane stranih oružanih snaga, postojeće vlasti okupirane teritorije upozoriće okupacione trupe na nepokretna i pokretna kulturna dobra, kao i na skloništa za čija je očuvanje zainteresovana međunarodna zajednica.

2) U slučaju vojne okupacije tih teritorija okupacione trupe će se pridržavati postojećih propisa ili ustaljenih običaja okupirane države o zaštiti spomenika kulture, ukoliko se tome izričito ne protive razlozi vojne bezbednosti.

Isto tako, nacionalno osoblje dodeljeno za održavanje i čuvanje kulturnih dobara, biće, izuzav opravdane potrebe, održavano u skladu. Ovo osoblje će učiniti potrebne saradnje za izvršenje svoje misije bilo na licu mesta ili za vreme putovanja koje će ono eventualno da obavi pri transportu kulturnih dobara.

3) U slučaju vojne okupacije tih teritorija, odgovorne vlasti će preduzeti, po konsultovanju nadležnog nacionalnog osoblja, sve mere koje su zahtevale očuvanje kulturnih dobara koje su eventualno oštećena, poveravajući takve radove prvenstveno domaćim, a ako takvih nema, onda prema značaju objekta odgovarajućim međunarodnim stručnjacima. Međutim, ove mere mogu imati, osim u slučaju pune saglasnosti nadležnog nacionalnog osoblja, samo strogo konzervatorski karakter.

Član 9

Vlada potpisnica ove deklaracije priznaje kulturnim dobrima izuzetnost od represalija.

Član 10.

Vlada potpisnica ove deklaracije zadržava sebi pravo da primena načela izraženih u članovima 1 - 8 učini savienom od reciprociteta protivničke strane.

U slučaju da ovaj uslov ne bude poštovan, Vlada potpisnica će se obratiti Generalnom direktoru UNESCO-a tražeći od njega da obznanjuje međunarodna komisija koja bi bila nadležna da ispita i utvrdi da li postoje dela koja se pripisuju protivničkoj strani, a koji bi bili suprotni načelima izraženim u ovoj deklaraciji.

Član 11

Čim se Vlada potpisnica ove deklaracije bude osvetala da više nije u mogućnosti da se pridržava prethodnih odredbi, ona će o tome obavestiti Generalnog direktora UNESCO-a.

Član 12

Vlada potpisnica ove deklaracije molí Generalnog direktora UNESCO-a da ovaj tekst dostavi svim državama.

Savezno izvršno veće

B.p. br.468

20. novembra 1954 godine

Beograd

Predsednik Republike
Josip Broz-Tito, S.F.